

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 3. De essentialibus, nempe de materia, & forma Sacramentorum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

requisita. De quibus Concil. Trid. sess. 7. de sacramentis in genere, can. 13. sic decernit: Si quis dixerit receptos & approbatos Ecclesie Catholice ritus in solemnibus sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contentari, aut sine peccato à ministris pro libito omitti, aut in nouos alios per quemcumque Ecclesie pastorem mutari posse, anathema sit. De illis agemus in seq. cap. 4.

CAPVT III.

De essentialibus, nempe de materia & forma sacramentorum.

SVMMARIVM.

- 11 Tria ad vnumquodq; sacramentum concurrere oportet vt perficiatur: materia, forma, & minister.
- 12 Modus compositionis sacramenti ex materia & forma.
- 13 Materia cuiusq; sacramenti indeterminata quidem est quoad determinationem, non tamen quoad rem.
- 14 Materia & forma sacramentorum certa, definita, sunt ex Christi institutione.
- 15 Ecclesia nequit mutare essentialia sacramentorum, nec effectum eorum impedire.
- 16 Quod in sacramento, & res, verbi: & verbum, rei habere possit rationem.
- 17 Que coniunctio materia & forma requiratur ad sacramentum.
- 18 Quanta item vtriusq; propinquitas.
- 19 Qua ratione sacramentum Eucharistia consecratur constare & verbis.
- 20 Mutatio essentialis in materia & forma sacramenti, reddit istud inualidum: non item accidentalis. Et quando essentialis contingat in materia.
- 21 Quando in forma.
- 22 Ad sacramentum nihil refert, cuius idiomatis sit ipsius forma, neque an eam intelligat qui administrat illud, vel suscipit.
- 23 Dummodo verba habeant significationem vsu receptam, qualem sacramenti forma exigit.
- 24 Sex modi quibus fieri potest mutatio in sacramenti forma: & ratio iudicandi quando illa sit huic essentialis, & quando accidentalis.
- 25 Quid sit faciendum in probabili dubio, An ex mutatione forma pereat.
- 26 Quando ex accidentali mutatione forma sacramentum irritum reddatur, vel non.

II. **O**MNIA legis noue sacramenta tribus perficiuntur, vt Concilium Florentinum in instructione Armenorum decernit: videlicet rebus, tanquam materia; verbis, tanquam forma: & persona ministri conferentis sacramentum cum intentione faciendi quod facit Ecclesia: quorum si aliquod desit, non perficiatur sacramentum ipsum. Quo quidem de creto significatur vnumquodque antea memoratorum sacramentorum, ex rebus & verbis tanquam partibus componentibus constare. Et satis significauit D. Augustinus relatus in cap. Detrahe, 1. quæst. 1. dicens: Accedit verbum ad elementum, & fit sacramentum. Atque patet ex eo quod nomina forma & materia, sint partium substantiam rei constituentium. Significatur pariter ex ministro pendente: tanquam effectum nimirum ex suo efficiente: de quo in sequenti capite quinte. De eadem vero materia accommodare ad nostrum institutum dicitur: quæ sunt speculationis scholasticæ relinquemus ei qui volet videnda apud Francisc. Suarez tom. 3. in 3. part. D. Thom. disput. 2. late & erudite suo modo ea persequentem.

Notandum est autem primo cum Bellarm. De sacrament. in genere, lib. 1. cap. 18. sacramentum non esse quidem proprie aliquod compositum physicum: habere tamen cum eo similitudinem quandam. Nam vt in composito physico materia præcedit, & ad eam accedit forma; sicut accedit verbum ad elementum, seu ad rem, & fit sacramentum. Deinde sicut in composito physico materia est indeterminata, & ex se indifferens ad quamlibet substantiæ corporeæ spe-

ciem; & per formam, ad aliquam certam determinatur: sic in sacramento (quod cum de se signum sit, non alter componitur ex rebus & verbis, quam vt significant) rei significatio indeterminata, determinatur per significationem verbi: nec alter res & verbum veniunt in sacramenti compositionem, quam per talem determinationem significationis. Exemplo est compositio Baptismi ex humani corporis ablutione ex aqua, & ex prolatione verborum: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti facta secundum Christi institutionem. Hæc enim determinate significando emundationem animæ per gratiæ infusionem, ad eandem significationem determinat ablutionem prædictam: quæ quidem potest indifferenter, vt illam, ita & aliam emundationem significare: verbi gratia liberationem ab aliqua infamia tanquam à sorde.

Notandum est secundo, quod etsi materia sacramenti quoad significationem indeterminata sit; quoad rem tamen certam ac determinatam, non minus, quam formam. Id quod patet inductione: cum enim duplex distinguitur: vna remota, & altera propinqua: Baptismi materia remota, est aqua naturalis: penitentia: peccata: Eucharistia, panis triticus, & vinum ex vuis vitis expressum: Confirmationis, Chrisma ex oleo & balsamo confectum, & ab Episcopo benedictum: Extremæ vnctionis, oleum oliuarum, ab Episcopo item benedictum: Ordinis, instrumenta singulorum ordinum: & inter cætera, organum sacerdotale, calix cum vino, & patena cum hostia: Matrimonij denique personæ habiles ad contrahendum. Proxima vero materia Baptismi, est ablutio: Penitentia, confessio peccatorum cum contritione: Eucharistia, species panis & vini: Confirmationis & Extremæ vnctionis, vnctio est antememorato oleo: Ordinis, porrectio seu traditio supradictorum instrumentorum: Matrimonij denique, coniugium consensus ab ipsis expressus signo externo. De quibus singulis erit suis locis in sequentibus dicendum.

Hoc autem loco notandæ est vniuersæ, in materia remota requiri debitam qualitatem, & quantitatem: vt in aqua Baptismi, quod sit vera & elementaris; atque tanta vt idonea sit ad effectum exterioris ablutionis corporis, per quam possit significari interior animæ ablutio: quæ Baptismo ipso tanquam Dei instrumento perficitur.

Si quis quærat, vtam materia & forma sacramenti certa sint & finita ex Christi institutione. Respondendum est affirmatiue. Cum enim talis determinatio facta sit ad particularem sacramenti constitutionem: atque, vt habitum est initio proxime præcedentis capituli, de fide sic Christum omnium sacramentorum institutorem esse: non alio, quam ab ipso censeri debet facta talis determinatio; præsertim cum sufficienter id colligatur ex scriptura sacra, Sanctorum Patrum ei adiuncta expositione, & Eccl. sic traditione, prout videre est apud Bellarm. lib. 2. de sacramentis in genere, cap. 24. & Suarez in tom. 3. in 3. partem D. Thom. disput. 2. sect. 3. Accedit quod eiusdem fuerit, sacramenta quoad partes suas intrinsecas determinare, cuius fuit illa institueret. A solo Deo autem institui potuerunt, cum sint signa prædicta, quæ significando gratiam, instrumentaliter illam efficiunt. Neque gratia potest esse causa alia principalis tali instrumento vtens ad talem effectum, quam Deus, iuxta illud Psalm. 83. Gratiam & gloriam dabit Dominus. Et vt D. Thom. 3. par. quæst. 60. art. 5. bene argumentatur, solius Dei est sanctificare hominem: quod fit per gratiæ infusionem in animam.

Atque hinc est quod Ecclesia non potest mutare ea quæ sunt essentialia sacramentis, prout attigit Concil. Trid. sess. 21. cap. 2. probantque Couar. in lib. 1. variar. resolution. cap. 10. num. 7. & Suarez in seq. sect. 6. Neque etiam potest impedire effectum sacramentorum, quando essentialia sufficienter concurrunt in eorum administratione: nempe cum idoneus minister, adhibita idonea materia & forma, intendit conferre sacramentum, prout quoque probant Couar. in sequ. num. 8. & Suarez in eadem sect. Ratio vero in promptu est: quod Dei voluntati nemo resistere possit, ex cap. 13. libri Esther vers. 9. Quamquam in penitentia & Matrimonio est aliqua à cæteris diuersa ratio: prout idem Couar. notat in Epitome 4. Decret. par. 2. cap. 6. §. 10. nu. 17. & adhuc Suarez in fine eiusdem

eiusdem scilicet propterea quod requirunt actiones nonnullas (penitentia actionem iudicis; & matrimonium actionem cum altero contrahentis) ad quas per Superiorem, inferior fieri potest inhabilis, ex qua inhabilitate oritur impedimentum concursus omnium ex Christi institutione necessariorum ad ea Sacramenta.

Notandum est tertio, vt Sacramentum re & verbo constare dicatur, non esse necessarium: vt caeres non sit verbum, vel illud verbum non sit res: nam satis est si aliquid fungatur vice rei, & aliud vice verbi. Quod probatur: quia in Sacramento penitentiae fieri potest, vt omnia ad substantiam illius spectantia sint verba. Absolutio enim quae est forma ipsius non niti verbis datur: fierique potest vt peccata, quae sunt eiusdem materia remota, non sint alia, quam verbo commissa: atque vt actus penitentis qui sunt materia proxima, non aliter sensibilia sint, quam verbis expressa: nōpe cum nō alium aliud datur signum interioris contritionis, & iudicium satisfactionis faciendae, quam oris confessio: non gemitus, non suspiria, non genuflexio, aut aliud id genus. Nam penitentiae Sacramentum nihilominus tunc constabit re & verbo: quia peccatum verbo commissum, erit materia ipsius remota: non quidem vt verbum, sed vt peccatum, quomodo quandam rei habet rationem, confessio item oris est materia ipsius proxima: non vt oratio quaedam, sed vt actio penitentis: quae prout est signum externum, internae contritionis, constituitur materia talis Sacramenti.

De forma quoque non esse necessarium, vt sit verbum, ostendi potest ex matrimonio, in quo omnium sententia, loco verborum sufficiunt nutus, aut literae: dummodo illis sufficienter exprimat utriusque partis consensus: quia Christus, inquit Suarez in cit. disp. 2. sect. 2. column. penult. nihil voluit ad Sacramentum illud exigere aliud tanquam sensibile signum; quam quod necessarium esset, ad perficiendum humanum contractum: ad quem sufficiunt signa quaelibet, quibus mutuis consensus contrahentium satis exprimitur, etiam si ea non sint proprie verba.

Notandum est quarto, conuenire inter doctores; quod etiam si materiae & formae ratio, partibus Sacramenti non tribuatur proprie: sed tantum secundum quamdam accommodationem; nihilominus necessarium esse ad constitutionem Sacramenti, vt ex aliquo modo coniungantur: quia nō nisi aliquo modo coniunctae, possunt facere aliquo modo vnū. Controuersia est vero, qualem oporteat esse talem coniunctionem. De qua tres diuersas sententias refert Suarez in ead. disp. 2. sect. 2. column. penult. & eam sequitur, quae est Soti in 4. distinct. 3. questio. vnica artic. 8. versu, At vero: nempe sufficere coniunctionem, qua eadem partes moraliter simul esse censentur: quia cum Sacramenta hominibus praescribantur perficienda: sufficit illa perfici more humano, adeoque illorum materiam, & formam simul esse eo modo, quo aliqua apud homines dicuntur simul esse (moraliter nimirum) quae sibi immediate succedunt. Si quis enim manu tenens crucem dicat, Ego osculor crucem, postq; deinde osculetur, dicetur moraliter simul protulisse verba, & osculum dedisse cruci.

Quando autem propinquitas ad illam immediationem requiratur, docet Suarez ibidem. Inquiens ad Sacramentum inter illius materiam & formam, requiri talem propinquitatem moralem, vt ex modo quo fit actio, quae est proxima Sacramenti materia; & ex modo, quo profertur verba, quae sunt eiusdem forma: satis intelligatur secundum humanum morem concipiendi, quod vnū eorum alteri applicetur, ac vnū ab altero determinetur. Quo fit vt pro diuersitate Sacramentorum, diuersa requiratur propinquitas materiae & formae. Quando enim propinqua materia Sacramenti est ministri actio, vt in Baptismo, Confirmatione, Extrema vnctione, & Ordine: forma illi: vel illa, formae debet succedere immediate, non quidem mathematicè, quia vix aliqui possent vnquam consistere de veritate, & certitudine Sacramenti: sed moraliter, siue cum propinquitate ea & subordinatione, cum qua per modum materiae & formae, censetur vnū signum componere, eo modo scilicet, quomultae dictiones successiue, etiam cum aliqua interruptio- nis moralis prolata, vnam orationem componere iudican-

tur. In Sacramento vero matrimonij; quod rationem habet contractus, tanta propinquitas inter mutuum traditionem, & acceptationem contrahentium requiritur, quanta est necessaria ad contractum humanum. Et in Sacramento penitentiae, quia per modum iudicij perficitur, ipsiusque materia non est (sicut prius memoratorum Sacramentorum) actio ministri, sed ipsius penitentis: modum habens accusationis rei, sicut & absolutio, quae est eiusdem Sacramenti forma, modum habet sententiae iudici in reum accusatum prolatae: vnde fit vt in tali Sacramento, sufficiat ea propinquitas quae moraliter satis sit, vt id ipsum iudicium peragi, & per sententiam consummari intelligatur. In Eucharistia autem diuersa est ratio à ceteris Sacramentis: quae cum in vsu quodam & operatione consistant, tam quoad materiam, quam quoad formam: similiter transeunt quoad vtramque: non item Eucharistia, in qua forma quidem transit, vt pote consistens in verbis; sed manet materia proxima ipsius: vt pote quae res est permanens: species, inquam, panis & vini, adeo vt difficultas sit non modica: quo modo ei conueniat, ex re & verbo tanquam materia, & forma constare. Ad quam dirimendam longiore examinatione opus esse, Suarez merito monet.

Huic loco vero, pro ratione nostri instituti, sufficere potest annotasse, Eucharistiae formam simul esse cum materia eiusdem remota, pane scilicet, & vino: quandoquidem super eam praesentem proferri debet ad consecrationem corporis & sanguinis Christi; hanc simul cum illa cessare: neque enim substantia panis & vini manet post consecrationem. Cum materia vero propinqua eandem formam simul esse successiue, illi enim haec proxime succedit: siquidem prolatis verbis consecrationis, ex pane & vino, manentibus, tamen eorum accidentibus, fit corpus & sanguis Christi. Quae accidentia, continentia corpus & sanguinem Christi, sunt materia proxima Eucharistiae: cuius applicatio ad hominem (hoc scilicet fumentem illam in diuinum cibum) producit gratia in ipsius anima: nō autem coniunctione formae cum praedicta materia. Neque enim talis coniunctio est à Christo instituta proxime ad talem productionem, sed ad antecedentem consecrationem.

Regula aliquot notanda de mutatione materiae, & formae Sacramenti.

PRima est, Si formae & materiae fiat mutatio essentialis, Sacramentum effici nullum. Haec in eo fundatur, quod res esse non possit, deficiente aliquo spectante ad ipsius essentiam.

Secunda est, Si in materia aut forma Sacramenti fiat mutatio tantum accidentalis, non deo destrui Sacramentum, sed factum tenere. Haec fundatur tum in eo, quod mutatio accidentalis non variat essentiam rei; tum etiam in definitione capituli, Retulerunt, De consecrat. distinct. 4. quae est ob accidentalem mutationem formae Baptismi ibidem memoratam, illum non fuisse iterandum tanquam inualidum.

Tertia, Tunc solum materiae mutationem esse essentialem, cum tanta est, vt iuxta communem conceptionem & usum hominum, ea minime in ratione & nomine conueniat cum illa materia, quam vt à Christo praescriptam, Ecclesia in collatione Sacramenti vsurpat. Quomodo panis aquae maceratione resolutus in massam, & vinum resolutum in acetum, non sunt materia sufficiens ad Eucharistiam: quia panis & vini nomen, ac rationem non retinent secundum communem hominum conceptionem & usum; etiam si forte physice non differant specie. Fundatur autem haec regula in eo, quod materia cuiusque Sacramenti est à Christo determinata in ordine ad usum hominum; sicut Sacramenta ipsa ille instituit suscipienda ab homine ad certi, determinatiue finis consecutionem. Sic igitur in Eucharistia sufficiens materia Sacramenti sunt panis, & vinum, quae simpliciter censentur talia in ordine ad humanum usum: quae vero non censentur, nec materia sufficiens censentur: & sic de ceteris. Bene autem monet Suarez in citata disput. 1. sect. 4. obseruandam esse traditionem Ecclesiae vniuersalis, vel ab Ecclesia vniuersali approbatam, ad iudicandum

NAL
XIS
Panis

quid sit vel noli sit de substantia materiæ Sacramenti: quia Ecclesia, quæ est columna & fundamentum veritatis, non potest errare in ea re, maxime pertinet ad doctrinam fidei & morum. a

21. Quarta est, Tunc mutationem formæ essentialis esse, cum variat sensum verborum eiusdem, cum vero non variat, esse tantummodo accidentalem. Hæc in eo fundatur, quod de essentiali formæ Sacramenti sit, determinare illius materiam, quod, *vt ante habitum est*, facit significando; & ideo non per verborum sonum, sed per eorum sensum. Quare si maneat idem sensus, significatioque verborum, in qua consistit formalis horum integritas, quantumuis mutantur voces, censetur eadem forma manere. Contra vero tolli iudicabitur, si sensus peget, quantumcunque vna solum litera mutetur; vt si dicatur, Ego te baptizo in nomine matris & Filij & Spiritus sancti.

22. Ad plenioram autem intelligentiam notandum est primo, nihil referre ad validitatem Sacramenti, cuius idiomatis sint voces, ex quibus constat ipsius forma, dummodo habeant debitum sensum. Hoc satis patet ex dictis: & ex eo, quod oporteret alioquin Sacramenta cõficere in ealingua, seu idiomate quo Christus vsus est: quod cõmuni Ecclesiæ vsui aduerfatur. Neque ratio dari potest, cur vnus de cæteris idiomatis potius, quam aliud dicatur ad formam Sacramenti necessarium, vt bene argumentatur Suarez *in cit. sect. 4.* explicans eandem quartam regulam. Vbi & addit ex Caetano, mixtionem idiomatum, etiam si in eodem numero forma fiat, non esse contra substantiam Sacramenti, dummodo voces in vna orationem coniungantur referant sensum, quem forma debita requirit.

Notandum est secundo, non esse necessarium ad Sacramenti substantiam, vt qui illud administrat vel suscipit, intelligat idioma formæ verborum; sed sufficit vt habeat intentionem Christi, & Ecclesiæ, quoniam verba ea omnem suam vim habent ex Christi institutione.

23. Notandum est tertio, iuxta D. Thom. 3. par. quæst. 60. art. 7. ad 3. verum sensum verborum censendum esse illud, quem secundum propriam & principalem significationem suam illa habent ex prima ipsorum impositione, aut saltem ex accommodatione vsus. Quæ de re agens Sotus *in 4. dist. 1. quæst. 1. art. 8.* tangit, id intelligendum esse de accommodatione, non quidem priuata auctoritate, pro libito facta per inuentionem nouarum vocum, attribuendo eis significationem verborum talis formæ: sed de recepta publice in aliqua natione vel prouincia; quia cum Sacramenta sint signa propter bonum commune instituta, perfici debent verbis, quæ signa sint authentica, & in communi vsu posita. Sic ergo, *inquit ille*, Sacramentum penitentia valeret, si quis dans absolutionem Imperatori dicat, Absoluo vestram maiestatem ab omnibus peccatis suis. Non consecraret autem, si pro verbis, Hoc est corpus meum: vsurparet eorundem prima elementa: H. E. C. M. quia mutatio in forma sit illic secundum accommodationem vocum publicè receptam; non item hic. Videri quoque potest Suarez *in eadem sect. 4. cum explicat secundam mutationem.* Vbi etiam de verbis ambiguis admonet: si debita intentione proferantur in eorum sensu, quo debent sacramentalia verba sufficere ad substantiam Sacramenti: quia licet quoad exteriorem sonum maneat in sua ambiguitate, tamen ex animo & intentione proferentis determinatur ad significationem sensum formæ Sacramenti, ambiguitate ipsa sublata.

24. Notandum est quarto, mutationem in forma Sacramenti fieri posse sex modis. 1. per additionem alicuius vocis. 2. per detractionem alicuius vocis. 3. per vocis alicuius permutationem: ponendo scilicet vnam pro alia: vt verbi gratia, Tingo te; pro Baptizo te. 4. per corruptionem, qualis est antememorata ex cap. Retulerunt, De consecrat. dist. 4. Ego te baptizo, in nomine Patris, &c. 5. per transpositionem, vt dicendo, Te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti baptizo. 6. per interruptionem, vt si postquam dixisti, Hic est calix, quiescas: & post addas, Sanguinis mei.

De his Sotus & Suarez locis citatis sigillatim docent: num substantiales, an accidentales sint ipsi formæ Sacramenti; sed nobis sufficere potest, notare eam Bellarm. De Sacramentis in genere *lib. 1. cap. 21. propos. 2. notab. 3.* de talibus mutatio-

bus, sintne substantiales, an accidentales iudicium non debere esse mathematicum sed morale. Sic nimirum, vt sensus verborum indicetur tunc conservari, cum audientes intelligunt, concipiuntque; per ea, etiam corrupte probata, id ipsum significari, quod solet per integra verba formæ Sacramenti. Ad quod declarandum ille inducit exemplum casus propositi in cit. cap. Retulerunt, qui tantummodo quidem pertinet ad mutationem factam per corruptionem, sed pari ratione accommodari potest ad cæteras mutationes, quæ viri prudentis iudicio, eas ex cõmuni vsu, & circumstantijs expendentis, non sunt ita notabiles, vt moraliter loquendo identitas sensus verborum constituentium formam Sacramenti, debeat dici ac censeferi perire: Pari ratione, *addit idem*, iudicandum est de interruptione. Si enim quis in consecranda Eucharistia diceret, Hoc est cor: & postquam quiescisset per spacium notabile, adderet, pus meum: prudentum iudicio non censeferetur dixisse, Hoc est corpus meum. Secus esset sero si postquam dixerit, Hoc est cor, patiens aliquam breuem mentis euagationem, non nihil interquiescẽdo, adderet, pus meum, Nec enim iudicabitur extantilla interruptione, formam Sacramenti perijisse.

Porro cum dubium rationabile fuerit, num sensus formæ Sacramenti per factam mutationem pesserit, ea iteranda est: & quidem sub conditione maxime in Baptismo, Confirmatione, & Ordine: quia cum inprimam characterem indelebilem, non nisi semel & eodem hõmine recipi possunt ex definitione Concilij Trid. *sess. 7. can. 9.* De Sacramentis in genere. Vnde vt in eis sacrilegium iterationis vitetur: sub conditione in Baptismo, *exempli gratia*, dicendum est, Si nõ es baptizatus, ego te baptizo: ex cap. De quibus, Extra, De Baptismo.

Notandum est quinto, quoties dubium est probabile: an aliquid sit de Sacramenti necessitate, curandum esse vt non omitatur illud quod est certius. Quamuis enim probabilitas opinionis valere possit ad excusationem à culpa; nunquã tamen supplet id quod Christus voluit esse de necessitate Sacramenti.

Notandum sexto, nullo modo licitum esse mutare verborum formam, etiam si mutatio sit solum accidentalis: quia licet integritas accidentalis non sit de necessitate Sacramenti, est tamen de necessitate præcepti, iuxta post dicenda in cap. ultimo. Imo nonnunquam ob solam accidentalem formæ mutationem, Sacramentum non perficitur ex D. Thom. 3. par. quæst. 60. art. 7. ad 3. & in corpore, patetque ex antememorato cap. Retulerunt. Tunc nimirum, vt Bellarm. *loc. cit. paucis tradit*, cum quis vult per talem mutationem introducere essentialem ritum nouum, respectu totius Ecclesiæ. Ratio est: quoniam eo ipso non haberet intentionem faciendi quod facit Ecclesia, prout requiritur ad Sacramenti validitatem, iuxta dicenda in sequenti cap. Secus est vero, si nouum respectu tantum alicuius Ecclesiæ particularis, quam putat falsam, re veraque intendit facere quod vera Ecclesia facit: licet addat aliquid tanquam essentialis, sed quod tale non est: interea nihil de essentialibus excludens, neque formæ sensum varians, aut variare intendens. Quod addo, quia si non intendat sensum verum, sed falsum, & erroneum velit per talem formam significare, mutatio tunc erit substantialis, & sufficiens ad reddendum Sacramentum irritum. Quæ de re late Suarez *in eadem disput. 2. sect. 5.* Exemplum est: si baptizans dicat, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & beatissimæ Virginis. Nam per eam additionem factam legitimæ formæ Baptismi, si intendat aliquem sensum contrarium eidem formæ, vt Beatam Virginem esse quartam personam diuinitatis, mutatio erit substantialis: sin secus, vt si solum intendat inuocare B. Virginem, vt Dei matrem, mutatio erit tantum accidentalis: vt memoratus quoque; author notat.

Notandum septimo, Eum qui existimat aliquam particulam non esse de essentia formæ, vt inuocationem Trinitatis non esse de essentia formæ Baptismi, & nihilominus eam profert: aut qui falso existimat aliquam particulam esse de essentia formæ, quam & profert: si exclusis opinionibus alijs originis quas tenet, intentionem hanc habeat, vt per verba à se prolata facere velit quiddam Christus quoad tale Sacramentum instituit, & Ecclesia vere tenuit & tenet: atque

ideo facere illud quod fieri potest per omnia illa uerba, validum esse Sacramentum: quia licet decipiatur errore speculationis, & opinione priuata: non tamen errore practico & opinione communi Ecclesie. Quod declaratur exemplo illius qui matrimonium contrahit, falso existimans tali contractui subesse impedimentum dirimens: nam si seruet omnia necessaria, uere contrahit, prout docet Conar. in Epitome quarti Decreti 2. parte Capite 3. §. 7. numero 2.

CAP. IV.

De accidentibus, hoc est, de Sacramento-
rum ceremonijs.

S V M M A R I V M.

- 27 Que proprie dicantur ceremonia Sacramentorum, & magna earum uarietas.
- 28 Commune ceremonijs: & quod earum usus plus sit, & salutaris.
- 29 A solo Papa esse mutari possunt: nec usuruari passim possunt à quouis.
- 30 Quem usum eadem habeant.
- 31 Quo modo conueniat eis producere certos effectus spirituales.

CEREMONIAE Sacramentorum, Sacramentalia dicuntur proprie: etiamsi id nomen extendatur quoque ad nonnullos ritus, qui extra Sacramenta quidem seruantur in Ecclesia, sed sunt eiusdem fere rationis cum ipsis ceremonijs: sicque Waldensis de Sacramentalibus agit tomo integro: agunt & alij quorum Suarez meminit in sequenti disput. 15. sect. prima in fine. Hic uero sermo est tantum de prædictis ceremonijs Sacramentorum: de quibus aduersus sectarios agit Bellarm. lib. 2. de Sacramentis in genere cap. 29. & sequentibus. Quæ ad nostrum institutum necessaria uidentur, quam paucis fieri poterit, complectemur aliquot documentis.

Primum est: Cæremonias Sacramentorum, seu Sacramentalia uocari proprie, actiones quædam & circumstantias religiosas: quæ in Sacramentorum administratione, uel in sacrificij oblatione Ecclesia seruat, præter ea quæ sunt de Sacramenti, aut sacrificij essentia. Eas autem esse in tanta uarietate, ut naturaliter sumptæ, per omnia prædicamenta distingui possint. Aqua enim admiscenda uino in sacrificio est prædicamenti substantiæ: & modicum in quo admisceri debet, est quantitatis continuæ: sic trina merio in Baptismo est quantitatis discretæ: & qualitatis est, quod panis debeat esse azimus. Relationis autem, quod interueniente benedictione quadam, talia sint deputata, ac referantur ad Sacramentum uel sacrificium peragendum. Actiones uero & passionis, sunt orationes, gestus data signa: & cætera similia. Ad ubi porro, & quando, pertinet certi loci & temporis obseruatio. Ad situm esse, genuflexio, & corporis incuruatio: & demum ad habere, uestibus certi generis amictum esse.

Secundum documentum est: Omnibus ceremonijs Sacramentorum commune esse cum Sacramentis, & sacrificio, quod sint externi actus uirtutis religionis differant uero, quod sacrificium contineat supremum Deicultum, quo illius excellentiam, per rei oblatæ sacrificionem immutationemue profitemur: Sacramenta uero ordinantur ad sanctificationem fidelium, quam significant & conferunt in noua lege. At uero ceremonijs, ad cultum Dei, intermedio sacrificio, aut Sacramento aliquo, ordinantur: utpote, institutæ ut conuenientiori modo ac cum reuerentia maiore sacrificium offeratur, aut Sacramentum administretur.

Tertium documentum est: De fide esse (iuxta definitionem Concilij Triden. sess. 7. can. 13. cuius uerba detulimus in fine precedentis cap. 2.) usum Sacramentalium, seu ceremoniarum quæ in Missæ sacrificio & Sacramentorum administratione Ecclesia nunc obseruat, pium, & fidelibus salutarem esse. Id

quod patet ex illo generali principio: quod non possit Ecclesia errare in ijs quæ ad fidem uel mores pertinent: quod quidem ipsa est columna & firmamentum ueritatis ex capite 3. prioris ad Timoth. Ad fidem uero & bonos mores Ecclesie pertinet maxime, ut in ea ceremonijs sint religiosæ & salutares: non autem superstitiosæ & uanæ. De quare pluribus Suarez, in seq. sect. 2. Sicut & in sect. 3. de eo quod tales ceremonijs non sint à Christo immediate institutæ, sed ab Ecclesia, per potestatem quam ei Christus ipse tradidit. In ea immorari non est necessarium ad nostrum institutum, cui sufficit quod ita receptum sit, communi Catholicorum consensu.

Quartum documentum est: De fide quoque esse ex eodem canon 13. quod Sacramentalis ceremonijs non possint per quemcunque Ecclesie pastorem mutari. Circa quod notandum est, Summum Pontificem de plenitudine suæ potestatis, quam habet eandem cum potestate quæ institutæ sunt tales ceremonijs, posse eas ipsas mutare etiamsi non debeat sine magna necessitate, uel utilitate. Alios autem pastores, cum potestatem habeant inferiorem illâ, quæ eadem institutæ sunt: non modo non debere, sed nec posse eas mutare: quia inferiores non possunt derogare ijs, quæ à superioribus instituta, præceptaque sunt, sed tenentur illis se conformare.

Quintum documentum est: Sicut ceremonijs Sacramentalis sunt per Ecclesiam institutæ: ita ministros illarum esse eos quos Ecclesia ipsa designauerit. Ad eam enim pertinet designare ministrum, cuius est instituire ministerium. Qui autem illi sint, non potest generaliter doceri. Particulariter autem docendi locus proprius in sequentibus datur, cum de uniuscuiusque Sacramenti ministro in particulari tractatur.

Cæterum usus talium ceremoniarum est: tum ut Sacramenta ipsa cum debito honore & reuerentia tractentur, & in maiore estimatione habeantur: tum ut mysteriorum nostræ fidei intelligentia crescat, & memoria retineatur: tum demum ut fidelium deuotio conferuetur, & augeatur: prout explicat Suarez in citata disput. 15. sect. 2. sub finem. Qui etiam in sequenti sect. 4. explicat quomodo eis conueniat producere quinque fructus, qui si non omnibus illis, ac certe nonnullis tribuuntur quorum primus est auxilium aliquod, seu bonus aliquis diuinæ gratiæ motus: secundus, remissio culpæ uenialis: tertius, remissio alicuius poenæ temporalis, cuius reatus manere solet remissa culpa: quartus, demonis expulsio, uel inhibitio ne lædat: quintus, commodum aliquod temporale, ut sanitas uel aliud huiusmodi.

Summa autem eorum, quæ idem latius tradit, est: nullum ex sacramentalibus, aliquem huiusmodi effectum producere, ex opere, ut uocant, operato: quia oporteret alioquin ipsum habere uim, qua ad eius præsentiam talis effectus produceretur: quod per Ecclesie potestatem fieri non potest. Nec enim ratio datur, qua talis potestas sufficienter affirmetur: præsertim cum sicut solius Dei est talia taliter operari: ita etiam solius sit, signa efficaciam instituire quibus positus illa perficiantur. Accedit, quod etsi Deus potuerit talem potestatem dare Ecclesie: eam tamen de facto non dedisse, ex eo satis intelligatur, quod in benedictione & consecratione rerum quam Ecclesia facit, pro consequendis à Deo prædictis effectibus, tantum habeatur oratio, qua talia postulantur. Duo igitur tantum modi sunt quibus per Sacramentalia idem effectus conferri possunt produci. Alter est, quando ea sunt actiones: tunc enim quia sunt actiones de se bonæ, si fiant in gratia cum debita intentione, debitoque modo, mereri possunt, ex opere ut uocant operantis, consecutionem talium effectuum à Deo. Alter est, quando ea sunt substantiæ aliquæ in quarum benedictione, uel consecratione per Ecclesie orationem, ipsa specialiter ordinantur ad tales effectus. Cum enim preces Ecclesie magnam uim habeant apud Deum, qui illam diligit ut sponsam: dici potest, tales effectus per modum impetrationis, à Deo specialiter conferri adhibitis huiusmodi Sacramentalibus. Quo modo existimandum est in templo consecrato, ratione consecrationis Deum specialiter assistere, ad exaudiendas fidelium orationes, uel animos eorum ad deuotionem excitandos,

NAL
XIS
Pam.